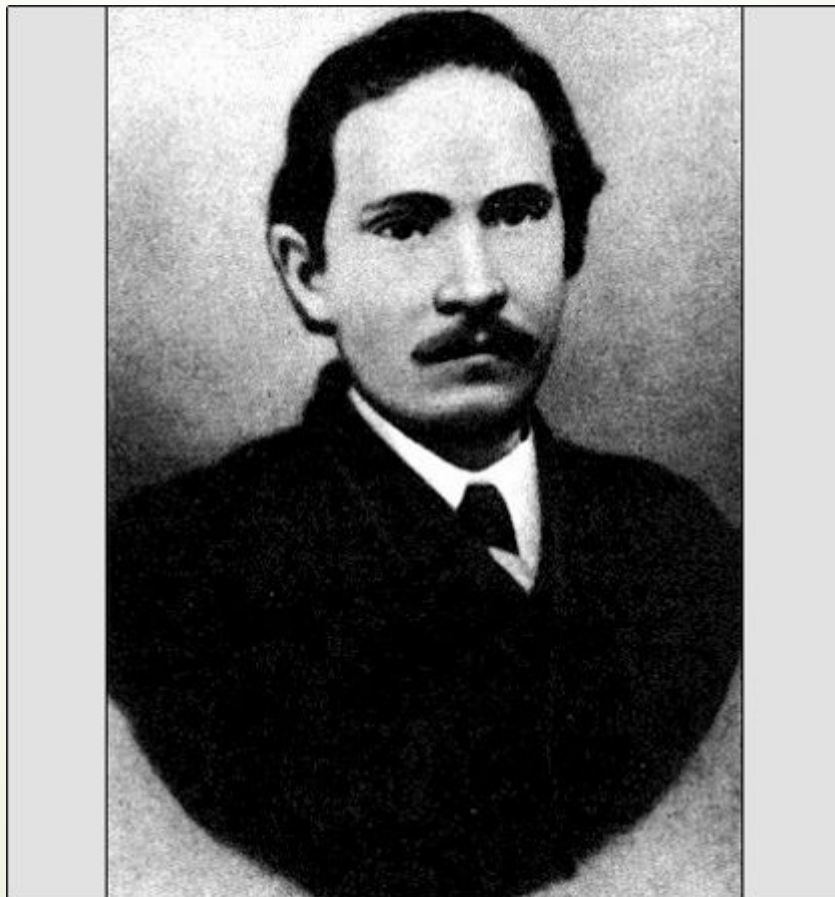

Ткачоў Пётр Нікіціч

1844-1886 гг.

Змест.

- Біяграфія.
- Жыццё ў эміграцыі.
- Літаратурная дзейнасць.
- Гледжанні Ткачова.
- Творы Ткачова.

Біяграфія.

□ Пётр Нікіціч Ткачоў-рускі літаратурны крытык і публіцыст. Ідэолаг якабінскага напрамку ў народніцтва. Родам з небагатай памешчыцкай сям'і. Паступіў на юрыдычны факультэт Пецярбургскага ўніверсітэта, але неўзабаве быў прыцягнуты да аднаго з палітычных спраў і адседзеў некалькі месяцаў у Петрапаўлаўскай крэпасці. За рэвалюцыйную прапаганду сярод студэнцтва падвяргаўся турэмнаму зняволенню, пастаянна знаходзіўся пад наглядам паліцыі. У Пецярбургу ў 1868-69 гг. разам з С. Г. Нячаевым узначальваў радыкальнае меншасць. Увесну 1869 г. быў зноў арыштаваны і ў ліпені 1871 г. прысуджаны С.-Пецярбургскай Судовай палатай да 1 годзе і 4 месяцах турмы. Па адбыцці пакарання быў высланы на радзіму, у Вялікія Лукі, адкуль неўзабаве эміграваў.

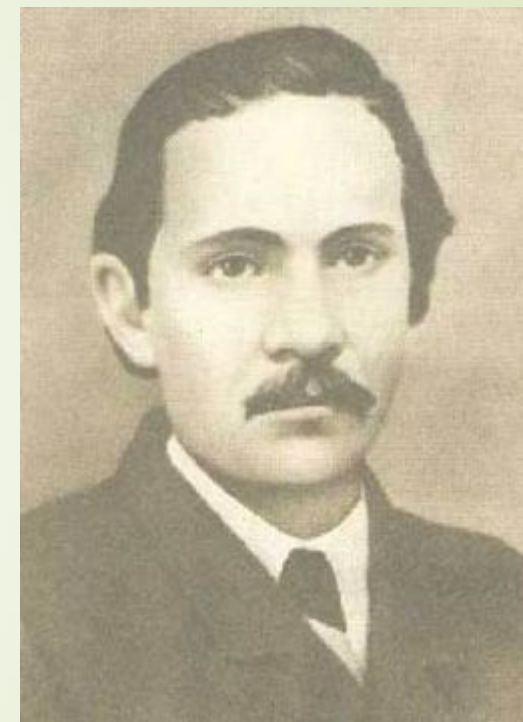
Жыццё ў эміграцыі.

- Перапыненая арыштам часопісная дзейнасць Ткачова аднавілася ў 1872 г. ён зноў пісаў у "справе", пад рознымі псеўданімамі. У эміграцыі супрацоўнічаў з часопісам "наперад!", далучыўся да групы польска-рускіх эмігрантаў, пасля разрыву з П. Л. Лаўровым пачаў выдаваць у Жэневе часопіс «Набат» (1875-81 гг.). У сярэдзіне 1870-х гг. зблізіўся з французскімі бланкістамі, працаваў у іх газеце "Ni dieu, ni maître" ("ні бога, ні спадара"). Свае палітычныя погляды выкладаў у часопісе "Набат", які выходзіў пад яго рэдакцыяй у 1875-76 гг. Ткачоў рэзка разыходзіўся з панавалымі тады ў эмігранцкай літаратуры плынямі, галоўнымі выразнікамі якіх былі П. Л. Лаўроў і М. А. Бакунін. Ён з'яўляўся прадстаўніком так званых "якабінскіх" тэндэнцый, процілеглых і анархізму Бакуніна, і кірунку Лаўроўскага «наперад!». У апошнія гады пісаў мала. У канцы 1882 г. цяжка захварэў і рэшту жыцця правёў у псіхіятрычным шпіталі. Памёр у 1886 г. у Парыжы, 41 года ад роду...

Літаратурная дзейнасць.

- ✓ Пісаць Ткачоў пачаў вельмі рана. Першая яго артыкул («Пра суд па злачынствах супраць законаў друку») была надрукаваная ў № 6 часопіса «Час» за 1862 год. Ткачоў быў вельмі прыкметнай фігурай у групе пісьменнікаў крайняга левага крыла рускай журналістыкі. Ішоў ідэям "шасцідзесятых гадоў" і заставаўся верны ім да канца свайго жыцця. Не захапляўся прыродазнаўствам; яго думка заўсёды круцілася ў сферы пытанняў грамадскіх. Ён шмат пісаў па статыстыцы насельніцтва і статыстыцы эканамічнай. Яшчэ ў 1870-х гг. ім прыкмечана была тая залежнасць паміж ростам сялянскага насельніцтва і велічынёй зямельнага надзела, якая пасля трывала абгрунтавана П. П. Сямёнавым-Цян-Шанским (у яго увядзенні ў «статыстыцы пазямельнага уласнасці ў Расіі»). Найбольшая частка артыкулаў Ткачова ставіцца да вобласці літаратурнай крытыкі. Крытычныя і бібліяграфічныя артыкулы Ткачова носяць на сабе чыста публіцыстычны характар; гэта-гарачая пропаведзь вядомых грамадскіх ідэалаў, заклік да працы для ажыццяўлення гэтых ідэалаў. Па сваіх сацыялагічных поглядах Ткачоў быў крайні і паслядоўны "эканамічны матэрыяліст". Ці ледзь не ў першы раз у рускай журналістыцы ў яго артыкулах з'яўляецца імя Карла Маркса.

- Ён быў этычным фаталістам. Дасягненне сацыяльнага ідэалу ці, па меншай меры, карэннае змяненне да лепшага эканамічнага ладу грамадства павінна было скласці, паводле яго поглядаў, задачу свядомай грамадскай дзейнасці. Перад ідэяй агульнага добра, якая павінна служыць кіруючым пачаткам паводзін людзей будучыні, адступаюць на задні план ўсе палажэнні адцягненай маралі і справядлівасці, усе патрабаванні кодэкса маральнасці, прынятага буржуазнай натоўпам. "Не ўсе маральныя правілы роўныя паміж сабой, і прытым" не толькі розныя правілы могуць быць розныя па сваёй важнасці, але нават важнасць аднаго і таго ж правілы, у розных выпадках яго прымянення, можа відазмяняцца да бясконцасці». Пры сутыкненні маральных правілаў неаднолькавай важнасці і сацыяльнай карыснасці не вагаючыся варта аддаваць перавагу больш важнаму перад менш важным. Гэты выбар павінен быць прадастаўлены кожнаму; за кожным чалавекам павінна быць прызнана "права ставіцца да прапісанняў маральнага закона, пры кожным прыватным выпадку яго прымянення, не дагматычна а крытычна»; інакш «наша мараль нічым не будзе адрознівацца ад маралі фарысэяў, якія паўсталі на настаўніка за тое, што ён у дзень суботні займаўся лекаваннем хворых і павучаннем народа".

Воззрения Ткачёва.

- Гледжанні Ткачова склаліся пад уплывам дэмакратычнай і сацыялістычнай ідэалогіі 50-60-х гг. XIX стагоддзя. Ткачоў адпрэчваў ідэю "самабытнасці" рускага грамадскага ладу і сцвярджаў, што пасля рэформеннае развіццё краіны здзяйсняецца ў бок капіталізму. Прадухіліць перамогу капіталізму можна толькі замяніўшы буржуазна-эканамічны прынцып сацыялістычным. Сялянства ў сілу сваёй пасіўнасці і цемры няздольнае самастойна здзейсніць сацыяльную рэвалюцыю. Абшчына можа стаць "ячэйкай сацыялізму толькі пасля таго, як будзе знішчаны існуючы дзяржаўны і сацыяльны лад. Стварэнне таямніцай цэнтралізаванай і законспіраванай рэвалюцыйнай арганізацыі з'яўляецца найважнейшай гарантыяй поспеху палітычнай рэвалюцыі. Рэвалюцыя зводзілася да захопу ўлады і ўсталявання дыктатуры "рэвалюцыйнай меншасці", якая адкрывае шлях для рэвалюцыйна-арганізацыйнай дзейнасці". **Проповедь политической борьбы, требование организации революционных сил, признание необходимости революционной диктатуры отличали концепцию Ткачёва от идей Бакунина и Лаврова.**

Твори Ткачова.

- Ткачоў П. Н. сачыненні: у 2 т.Ткачоў П. Н. Выбраныя творы: у 6 т.Ткачоў П. Н. Выбраныя літаратурна-крытычныя артыкулы.Ткачоў П. Н. людзі будучыні і героі мяшчанства (з літаратурнай спадчыны).Ткачоў П. Н. Кладэзи мудрасці расійскіх філосафаў. З гісторыі айчынай філасофскай думкі. Дадатак да часопіса "Пытанні філасофіі".

Дзякуй за ўвагу!